ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lieta Nr.A420354514
AA43-0539-16/9

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2016.gada 7.martā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente S.Liniņa,
tiesneses I.Kaļiņina un U.Mihailova

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz Bauskas rajona Viesturu pagasta zemnieku saimniecības /Nosaukums A/ pieteikumu par Lauku atbalsta dienesta direktora 2014.gada 3.jūnija lēmuma Nr.10.5.1-15/14/218-Ā/549 atcelšanu, sakarā ar Bauskas rajona Viesturu pagasta zemnieku saimniecības /Nosaukums A/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2014.gada 3.decembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Starp Lauku atbalsta dienesta (turpmāk – Dienests) Zemgales reģionālo lauksaimniecības pārvaldi (turpmāk – Pārvalde) un pieteicēju Bauskas rajona Viesturu pagasta zemnieku saimniecību /Nosaukums A/ 2009.gada 20.jūlijā noslēgts līgums Nr.09-06-L11200-000232 par finansējuma piešķiršanu projekta „Projekts konkurētspējīgas saimniecības attīstībai" (turpmāk – projekts) īstenošanai Eiropas lauksaimniecības fonda lauku attīstībai Lauku attīstības programmas 2007.? 2013.gadam 1.ass pasākuma „Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem" ietvaros (turpmāk – līgums). Saskaņā ar līgumu pieteicējai izmaksāts publiskais finansējums 39999,20 *euro* apmērā. Projekta ietvaros iegādāts traktors Claas Arion 630C, valsts reģistrācijas Nr./TL numurs/LM (turpmāk – traktors).

[2] Ar Dienesta direktora 2014.gada 3.jūnija lēmumu Nr.10.5.1-15/14/218-Ā/549 kā galīgo administratīvo aktu nolemts pārtraukt līguma saistības ar pieteicēju, nosakot pieteicējai pienākumu atmaksāt projekta ietvaros saņemto publisko finansējumu 39999,20 *euro*.

Lēmums pamatots ar turpmāk minēto.

[2.1] Pieteicējas īpašnieks 36 mēnešu pēc lēmuma pieņemšanas par atbalsta piešķiršanu nav ieguvis lauksaimniecisko izglītību, kas ir priekšnosacījums, lai pieteicēja pretendētu uz atbalstu saskaņā ar Ministru kabineta 2008.gada 11.novembra noteikumu Nr.938 „Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauku attīstībai kompensāciju maksājumu veidā pasākumam „Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem"" (turpmāk – noteikumi Nr.938) 7.1.2.apakšpunktu.

Iesniegtie dokumenti par pieteicējas īpašnieka veselības stāvokli nepierāda, ka no projekta iesnieguma iesniegšanas brīža tās īpašnieks ir veicis ārstēšanos, tādēļ mācības nevarēja pabeigt. Tā kā pieteicējas īpašnieks jau no 2002.gada 6.septembra atrodas Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīcas Ambulatorās nodaļas uzskaitē, iesniedzot projektu, viņam bija jāapzinās uzņemtās saistības un jāizvērtē savas spējas nodrošināt nosacījumu izpildi.

Pieteicēja nav pierādījusi, ka pastāvējuši ārkārtas apstākļi, kas traucēja tās īpašniekam iegūt izglītību noteiktajos termiņos.

[2.2] Nav sasniegts projekta iesniegumā izvirzītais mērķis, jo pieteicēja nenodrošina lauksaimniecībā izmantojamās zemes platības palielināšanos atbilstoši projektā plānotajam. Tādējādi nav ievērots noteikumu Nr.938 22.1.apakšpunkts.

Ne trešajā, ne ceturtajā saistību gadā pieteicēja nav nodrošinājusi lauksaimnieciskās darbības neto apgrozījumu, neieskaitot subsīdijas, ne mazāk kā 14228 *euro* apmērā, kā to nosaka noteikumu Nr.938 10.5.1.apakšpunkts.

[3] Pieteicēja iesniedza Administratīvajā rajona tiesā pieteikumu par Dienesta direktora 2014.gada 3.jūnija lēmuma Nr.10.5.1-15/14/218-Ā/549 (turpmāk - pārsūdzētais lēmums) atcelšanu.

Pieteikumā norādīts, ka Dienests nav ņēmis vērā to, ka projekta savlaicīgu izpildi var kavēt neparedzēti faktori: slimība, finanses, zemes trūkums reģionā u.c.. Turklāt projekta realizācijas izpildes termiņš vēl nav beidzies, bet tūlītēja finansējuma atmaksāšana pakļauj pieteicēju bankrota riskam.

[4] Ar Administratīvās rajona tiesas 2014.gada 3.decembra spriedumu pieteicējas pieteikums noraidīts.

Spriedums pamatots ar turpmāk minēto.

[4.1] Tā kā līgums noslēgts laikā, kad spēkā bija noteikumi Nr.938, pieteicējas projekta iesnieguma uzraudzība īstenojama atbilstoši noteikumos Nr.938 ietvertajam regulējumam.

[4.2] Noteikumu Nr.938 22.punkts noteic, ka pēc trešā saistību gada, saņemot pārskatu par iepriekšējā periodā veiktajām aktivitātēm, Dienests izvērtē atbilstību izvirzītajiem saimniecības attīstības mērķiem attiecībā uz projekta iesniegumā izvirzīto mērķu sasniegšanu; iegūto izglītību lauksaimniecībā; saimniecības atbilstību šo noteikumu 10.5.1. un 10.5.2.apakšpunktā minētajām prasībām.

Tiesa konstatē, ka, 2009.gada 9.martā iesniedzot projekta iesniegumu, kā sasniedzamos mērķus saimniecības attīstībai pieteicēja norādīja: lauksaimniecībā izmantojamā zeme uz 2010.gadu tiks palielināta no 36,1 ha uz 50 ha, uz 2014.gadu tiek plānots apsaimniekot līdz 100 ha. Kā plānotos ieņēmumus no augkopības pieteicēja deklarēja: 2010.gadā – Ls 27500, 2011.gadā – Ls 36500, 2012.gadā – Ls 44500, 2013.gadā – Ls 51000, 2014.gadā – Ls 58000.

2014.gada 27.februāra iesniegumā Dienesta direktoram pieteicēja norāda, ka projekta ietvaros plānotā zemes platība netika paplašināta, 2010.gadā tika apsaimniekoti 36,6 ha, bet 2014./2015.gada sezonā plānots nomāt 50 ha zemes. Savukārt no vienotajam platību maksājuma atbalstam pieteiktās zemes platības izriet, ka pieteicēja 2010.gadā ir apsaimniekojusi 13,30 ha, 2011.gadā – 13,40 ha, 2012. un 2013.gadā – 13,30 ha.

Valsts ieņēmumu dienestā iesniegtajās iedzīvotāju ienākuma nodokļa deklarācijās pieteicējas īpašnieks kā ieņēmumus no lauksaimnieciskās ražošanas 2010.taksācijas gadā deklarējis Ls 4119,14, 2011.taksācijas gadā – Ls 4138,15, 2012.taksācijas gadā – Ls 10663,69, 2013.taksācijas gadā – Ls 11244,03.

Pieteicēja nav sasniegusi projektā izvirzītos mērķus ne apsaimniekojamās zemes platības, ne ieņēmumu ziņā. Iepriekš norādītie rādītāji to apstiprina. Līdz ar to tiesa atzīst par pamatotiem Dienesta secinājumus, ka pieteicēja nav sasniegusi projekta iesniegumā izvirzītos mērķus.

[4.3] No noteikumu Nr.938 7.punkta izriet, ka atbalsta pretendenta – juridiskas personas dalībniekam jābūt ieguvušam augstāko vai profesionālo vidējo lauksaimniecisko izglītību vai arī jābūt uzsākušam mācības lauksaimnieciskās izglītības iegūšanai, kuras jāpabeidz 36 mēnešu laikā pēc tam, kad pieņemts lēmums par atbalsta piešķiršanu.

Projekta iesniegumā pieteicēja norādījusi, ka tās īpašnieks /pers. F/ ir uzsācis mācības lauksaimnieciskās izglītības iegūšanai. Tā kā līgums tika noslēgts 2009.gada 20.jūlijā, tad /pers. F/ atbilstoša izglītība bija jāiegūst līdz 2012.gada 20.jūlijam. Pieteicējas 2014.gada 27.februāra iesniegumā minētais apstiprina, ka vēl iesnieguma tapšanas brīdī /pers. F/ atbilstošu izglītību nebija ieguvis finansiālu un veselības problēmu dēļ.

Tā kā pieteicējas īpašnieks noteiktajā 36 mēnešu periodā neieguva lauksaimniecisko izglītību, atbildētājs pamatoti atzina, ka pieteicēja neatbilst atbalsta saņemšanai izvirzītajiem nosacījumiem.

Neizpildot nosacījumu par atbilstošas izglītības iegūšanu noteiktā termiņā, pieteicēja jau pēc būtības neatbilst „jaunā lauksaimnieka" statusam, kam bija tiesības pretendēt uz atbalsta saņemšanu. Pieteicējas argumentu, ka atbilstošu izglītību pieteicējas īpašnieks iegūs līdz projekta termiņa beigām, nevar atzīt par pieļaujamu, jo tas ir pretrunā atbalsta piešķiršanas mērķim.

[4.4] Noteikumu Nr.938 10.5.1.apakšpunkts noteic atbalsta pretendentam, kurš pārņēmis saimniecību, trešajā saistību gadā saglabāt pārņemtās saimniecības lauksaimnieciskās darbības neto apgrozījumu, neieskaitot subsīdijas, kas izmaksātas kā valsts vai Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai, vismaz esošā līmenī, salīdzinot ar pieteikšanās gadā iesniegto pēdējā noslēgtā gada pārskatu vai gada ienākumu deklarāciju, bet ne mazāk kā 10 000 latu apmērā.

Tātad pieteicējai 2012.gadā neto apgrozījumam bija jābūt vismaz Ls 10000 apmērā, neieskaitot subsīdijas.

2012.taksācijas gadā Valsts ieņēmumu dienestā iesniegtās iedzīvotāju ienākuma nodokļa deklarācijas D3 pielikumā „Ienākumi no saimnieciskās darbības" pieteicēja kā ieņēmumus no lauksaimnieciskās ražošanas deklarējusi Ls 8739,31. Tātad pieteicēja neizpildīja atbalsta saņemšanai izvirzīto nosacījumu attiecībā uz saimniecībai trešajā saistību gadā sasniedzamo neto apgrozījumu.

[4.5] Tiesība saņemt publisko finansējumu ir priekšrocība, kuru var izmantot tikai tad, ja pēc būtības tiek izpildīti normatīvi noteiktie priekšnosacījumi. Pieteicējai ar pastāvošo tiesisko un līgumisko regulējumu bija jārēķinās un tādējādi jāveic visas iespējamās darbības, lai pildītu uzņemtās saistības.

Tiesa piekrīt Dienesta viedoklim, ka, uzņemoties līguma saistības, pieteicējai bija jāizvērtē visi iespējamie riski, kas varētu radīt šķēršļus publiskā finansējuma saņemšanas nosacījumu izpildei.

[4.6] Saskaņā ar noteikumu Nr.938 23.punktu, ja atbalsta saņēmējs pirmo triju saistību gadu laikā šo noteikumu 22.punktā minētos saimniecības attīstības plānā iekļautos rādītājus nav sasniedzis, Dienests pieprasa atbalsta saņēmējam atmaksāt saņemto publisko finansējumu normatīvajos aktos par valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauksaimniecībai, lauku un zivsaimniecības attīstībai noteiktajā kārtībā.

Atbilstoši pastāvošajam normatīvajam regulējumam, ievērojot, ka konkrētajā gadījumā pieteicēja normatīvi izvirzītos nosacījumus nebija izpildījusi, tiesa atzīst, ka Dienests pamatoti izdevis obligāto administratīvo aktu, pieprasot pieteicējai atmaksāt piešķirto finansējumu. Pārsūdzētais lēmums uzskatāms par tiesisku administratīvo aktu.

[5] Par Administratīvās rajona tiesas 2014.gada 3.decembra spriedumu pieteicēja iesniedza apelācijas sūdzību, lūdzot pieteikumu apmierināt.

Apelācijas sūdzībā norādīts turpmāk minētais.

[5.1] Pieteicēja lūgusi tiesai atcelt citu administratīvo aktu, t.i., Dienesta 2014.gada 30.janvāra lēmumu Nr.06.3-11/14/71, nevis 2014.gada 3.jūnija atbildi Nr.10.5.1-15/14/218-Ā/549. Tiesa patstāvīgi ir mainījusi pieteicējas prasījumu.

[5.2] Tiesa nav noskaidrojusi, kādi konkrēti iemesli ir traucējuši (aizkavējuši) savlaicīgi izpildīt projektu. Tikai pēc šo apstākļu noskaidrošanas tiesa varētu izdarīt secinājumus par to, ka šie apstākļi nav uzskatāmi par nepārvaramas varas apstākļiem.

[5.3] Dienesta arguments par to, ka /pers. F/ trūkst nepieciešamā izglītība, ir pārspīlēts, jo tas nav kalpojis par šķērsli līguma izpildei laika periodā no 2012.gada 20.jūlija līdz 2014.gada 30.janvārim, t.i., 1,5 gadu ilgā laika periodā. Šos apstākļus tiesa nav noskaidrojusi, un tiem nav dots atbilstošs novērtējums.

[6] Paskaidrojumos par apelācijas sūdzību Dienests uzskata to nepamatotu un atzīst spriedumā ietverto pamatojumu par pareizu, norādot, ka tas, ka Dienests nav pieņēmis nelabvēlīgu lēmumu par līguma saistību pārtraukšanu jau 2012.gada 20.jūlijā, nemaina pārsūdzētā lēmuma faktiskos un tiesiskos apstākļus, t.i., Dienestam arī 2014.gada 30.janvārī bija tiesisks pamats pārtraukt līguma saistības un atgūt nepamatoti izmaksāto publisko finansējumu.

[7] Pieteicēja iesniegusi papildus paskaidrojumus, lūdzot pieteicējai noteikt daļēju līguma saistību izpildi 75 procentu apmērā no Dienesta prasītās summas, ņemot vērā līguma 7.1.punktu.

[7.1] Tieši pārsūdzētais lēmums, kā arī atbalsta maksājumu iesaldēšana noveda pie pieteicējas saimnieciskās darbības apturēšanas, un pieteicēja pašlaik atrodas uz maksātnespējas robežas.

[7.2] Pieteicēja atzīst savu vainu projekta nosacījumu laicīgā nepildīšanā, tāpēc gatava segt 75 procentus no atprasāmās summas, bet uzskata, ka arī Dienests ir līdzatbildīgs. Pārņemot saimniecību ZS /Nosaukums A/, tā īpašnieks /pers. F/ nebija informēts, ka lauksaimniecības zeme uz projekta iesniegšanas laiku tika iznomāta (zemi iznomāja iepriekšējais īpašnieks). Līdz ar to neapzināti tika iesniegtas nepatiesas ziņas, taču Dienests, apstiprinot līgumu, to nepārbaudīja.

[7.3] Pieteicēja piekristu atmaksāt 75 procentus no prasītās summas trīs mēnešu laikā no tiesas sprieduma pieņemšanas dienas vai arī nodot Dienesta īpašumā projekta ietvaros iegādāto traktoru. Citu iespēju, kā atmaksāt prasīto summu, pieteicējai nav, jo tā atrodas uz maksātnespējas robežas.

Motīvu daļa

[8] Pārbaudījusi un izvērtējusi lietas materiālus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka apelācijas sūdzība ir nepamatota un pieteikums ir noraidāms.

[9] Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturtā daļa noteic, ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma motivācijai. Šajā gadījumā šā likuma 251.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Administratīvā apgabaltiesa, pārbaudījusi pārsūdzētā lēmuma pamatojumu, pieteikumā un apelācijas sūdzībā ietvertos argumentus, atzīst, ka pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums, kas norādīts šī sprieduma 4.punktā, ir pareizs un pilnībā pietiekams, līdz ar to apgabaltiesa pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai un atkārtoti tos pašus apsvērumus nenorāda.

Papildus Administratīvā apgabaltiesa norāda turpmāk minēto.

[10] Nav pamatots pieteicējas arguments, ka pirmās instances tiesa mainījusi pieteicējas prasījumu.

Ar pārsūdzēto lēmumu atstāts negrozīts sākotnējais Dienesta Zemgales reģionālās lauksaimniecības pārvaldes 2014.gada 30.janvāra lēmums Nr.06.3?11/14/71. Pārsūdzētais lēmums pieņemts, izskatot pieteicējas 2014.gada 27.februāra iesniegumu.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 81.panta piekto daļu apstrīdētais administratīvais akts iegūst savu galīgo noformējumu tādā veidā, kādā tas noformēts lēmumā par apstrīdēto administratīvo aktu. Šādā veidā tas ir izpildāms un to var pārsūdzēt tiesā.

Ievērojot minēto, tiesā pārsūdzams ir tieši Dienesta direktora 2014.gada 3.jūnija lēmums Nr.10.5.1-15/14/218-Ā/549 kā galīgais administratīvais akts. Tādējādi pirmās instances tiesa pamatoti vērtēja pārsūdzēto lēmumu – iestādes procesa pēdējā – apstrīdēšanas stadijā pieņemto lēmumu.

[11] Komisijas 2006.gada 15.decembra regulas (EK) Nr.1974/2006, ar ko paredz sīki izstrādātus piemērošanas noteikumus Padomes regulai (EK) Nr.1968/2005 par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) 47.panta 1.punkts paredz, ka dalībvalstis jo īpaši var atzīt šādas nepārvaramās varas vai ārkārtas apstākļu kategorijas, kuros tās neprasīs, lai atbalsta saņēmējs daļēji vai pilnībā atmaksā saņemto atbalstu: a) atbalsta

saņēmēja nāve; b) atbalsta saņēmēja ilgstoša darbnespēja; c) lielas saimniecības daļas atsavināšana, ja to nevarēja paredzēt dienā, kad uzņēmās saistības; d) nopietna dabas katastrofa, kas būtiski ietekmē saimniecības zemi; e) lauksaimniecības dzīvnieku audzēšanai paredzēto ēku nejauša nopostīšana saimniecībā; f) epizootiska slimība, kas skārusi visus lauksaimnieka mājlopus vai daļu no tiem.

Pieteicēja norāda, ka tās īpašnieks nevarēja iegūt lauksaimniecības izglītību noteiktajā termiņā sakarā ar veselības problēmām. Pieteicējs Dienestā iesniedzis izrakstus no pacienta ambulatorās kartes, no kuriem izriet, ka pieteicējas īpašniekam jau kopš 2002.gada ir hroniska saslimšana. Ārstēšanu saņēmis no 2006.gada 21.jūnija līdz 2007.gada 21.maijam (*lietas 33.-35.lapa*).

Izvērtējot minētos dokumentus, apgabaltiesa uzskata, ka tie neapliecina nepārvaramas varas vai ārkārtas apstākļus, kuru dēļ pieteicējas īpašniekam nebija iespējams iegūt lauksaimniecisko izglītību 36 mēnešu laikā no lēmuma par atbalsta piešķiršanu dienas, vai traucēja pieteicējai īstenot projektā sasniedzamos mērķus. Pierādījumi, ka slimības paasinājuma dēļ pieteicējas īpašniekam iestājusies ilgstoša darbnespēja, lietā nav iesniegti. Arī pieteicējas argumenti par maldinošo informāciju saistībā ar zemesgabalu nomu nav atzīstami par saistību neizpildi attaisnojošiem iemesliem.

[12] Pieteicēja apelācijas sūdzībā daļēji atzīst savu vainu saistību neizpildē un piekrīt atmaksāt 75 procentus no prasītās summas trīs mēnešu laikā no tiesas sprieduma pieņemšanas dienas vai arī nodot Dienesta īpašumā projekta ietvaros iegādāto traktoru.

Normatīvie akti neparedz tiesas kompetenci grozīt iestādes izdoto administratīvo aktu. Pieteicējai ir tiesības ierosināt Dienestam administratīvā līguma noslēgšanu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, 329.panta pirmo daļu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda:

noraidīt Bauskas rajona Viesturu pagasta zemnieku saimniecības /Nosaukums A/ pieteikumu par Lauku atbalsta dienesta direktora 2014.gada 3.jūnija lēmuma Nr.10.5.1-15/14/218-Ā/549 atcelšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente S.Liniņa

Tiesneses I.Kaļiņina

U.Mihailova